

Vastine Kalle Michelsenin arvosteluun

Kalle Michelsen kirjoitti (*Tieteessä tapahtuu* 4/1997) mielenkiintoisen arvion teoksesta "Jatkettu elämä - elinsiirtojen historia Suomessa", jossa olin toinen kirjoittaja. Michelsenin kritiikki kohdistuu erityisen rankasti omaan osuuteeni, joten vastineena haluaisin todeta seuraavaa.

Kalle Michelsen on epäilemättä oikeassa siinä, että kontaktiryhmäämme olisi sopinut mainiosti joku ulkomainen tai kotimainen tieteenhistorian asiantuntija. Tämä asiantuntija olisi voinut antaa myös hieman tarkempaa kritiikkiä kuin Michelsen, joka kritisoi teostamme niin yleisellä tasolla, että se voidaan kohdistaa melkein mihin tutkimukseen tahansa. Michelsenin mielestä esimerkiksi kirjoittamani osuuden aikaväli on liian pitkä. Sitä se onkin, koska halusin pinnallisuuden uhallakin antaa lukijalle kuvan siitä pitkästä kehityslinjasta, joka lopulta johti nykyaikaisiin sisäelinsiirtoihin. Jos olisin aloittanut tarkastelun esimerkiksi 1800-luvun lopusta, olisi käsittelyperiodia pidetty todennäköisesti liian lyhyenä. Tein valinnan paljolti oman kiinnostukseni pohjalta, ja päädyin pitkään aikaväliin, mikä oli myös johtoryhmän mukaan perusteltua.

Jos käsittely osuudessani jossain kohtaa on pitkän aikavälin takia jäänyt ohueksi, on se vastaavasti monen osa-alueen kohdalla mielestäni riittävää. Näistä mainittakoon esim. maamme ensimmäiset munuaisensiirrot, dialyysihoidon ja -tekniikan kehitys, elinsiirtotoiminnan laajeneminen, transplantaatiolaboratoriossa tehty immunologinen tutkimus, siklosporiinin ja muun immunosuppressiivisen lääkehoidon kehittäminen, hallinnolliset järjestelyt ja lasten elinsiirto- ja dialyysitoiminnan aloittaminen. Mistään näistä aiheista ei ole olemassa maattamme koskevaa aiempaa omaa tutkimusta. Sitä paitsi projektiin oli tietyt ajalliset ja rahalliset resurssit ja kuten aina nä joiden puitteissa työ tehtiin.

Michelsen on väärässä väittäessään, että käsittelen munuaisensiirtoja lähinnä kirurgien näkökulmasta, sillä olen haastatellut myös nukutuslääkäreitä, osastonhoitajaa, sisätautilääkäreitä, potilaita, lähinnä immunologiaan keskittyntä professoria, sveitsiläistä biokemistiä ja lastenlääkäreitä, mikä ilmenee lähdeluettelosta. Haastattelujen lisäksi olen käyttänyt lähteinä mm. lääketieteellisiä artikkeleja. Sitä paitsi kirurgien osuus on elinsiirroissa ratkaiseva.

Michelsen väittää, että metodinen osaamiseni ei ole riittävä ja kertoo esimerkkinä sen, miten olen siteerannut suoraan kirurgeja. Myönnän näin tehneeni. Mielestäni juuri asianomaisten suorat lainaukset elävöittävät kirjaa. Siirtoa tekevä kirurgi ja siirron kohteena oleva potilas ovat elinsiirtotapahtuman päärooleissa. Mitä pahaa siinä on, että olen siteerannut kirurgeja (ja muita asianosaisia)? Mikä erityinen syy kirurgeilla ja esimerkiksi potilailla olisi ollut valehdella, kun he kerran ovat tienneet, että haastatteluja tehdään paljon ja myös kirjallisuutta ja kirjallisia lähteitä käytetään? Ristiriitoja tiedoissa on käsitelty normaalein lähdekriittisin periaattein.

Kirjaa kokonaisuutena ajatellen syvempi asioiden käsittely ei mielestäni ollut välttämätöntä, koska työn kohteena ei ollut esimerkiksi väitöskirja vaan tilaustyö. On vaikea sanoa, kuinka syvälle asioiden käsittelyssä olisi missäkin kohtaa pitänyt mennä, sillä kirja on tarkoitettu lääkäreiden lisäksi myös maallikoille. Kiitän Michelseniä hänen mainitsemistaan kirjallisuus- ja artikkelivinkeistä.

Kirjan tavoitteena on ollut vain antaa kokonaiskuva elinsiirtotoiminnasta meillä ja muualla. Sen avulla aiheesta kiinnostunut voi lähdevitteiden avulla pureutua aiheeseen syvemmälle. Se on samalla maamme ensimmäinen aiheesta tehty perustutkimus.

Mitään hyvää sanottavaa Michelsen ei osuudestani löydä. Miksiköhän?

Michelsenin kritiikki on osa suurempaa keskustelua (esim. *Hiidenkivi*-lehdessä) siitä, kuka on kelvollinen kirjoittamaan esimerkiksi luonnontieteiden historiaa ja luonnontieteilijä vai ammattihistorioitsija. Michelsenin mielestä vain luonnontieteilijä voi kirjoittaa oman alansa historian. Michelsenin kirjaamme kohdistama kritiikki on nähtävä tätä taustaa vasten. Tehtyäni puheena olevaa kirjaa olen omalta osaltani varma, että siitä olisi tullut yksipuolisempi ja pinnallisempi, jos sen olisi kirjoittanut esimerkiksi yksi elinsiirroissa mukana ollut lääkäri.

Mikko Huhtamies

Helsingin yliopisto